

شیوه‌نامه برگزاری جلسه دفاع و شرایط احراز کفایت رساله دکتری دانشکدگان فنی

۱- شرایط کفایت دستاوردهای علمی دانشجویان دکتری

دانشجو می‌تواند پس از تدوین رساله و تأیید استاد/استادان راهنما و تأیید معاون آموزشی دانشکده^۱، به شرط احراز کفایت دستاوردهای علمی به شرح زیر، در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند:

چاپ یا پذیرش قطعی دو مقاله به شرحی که در بندهای (الف) و (ب) آمده است:

الف. یک مقاله در نشریه‌ای که توسط SJR یا JCR در شمار نشریات Q1 یا Q2 نمایه شده باشد.

ب. یک مقاله علمی-پژوهشی در نشریه‌ای با رتبه‌بندی (الف) یا (ب) در فهرست اعتبارسنجی نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، یا یک مقاله در نشریه‌ای که توسط SJR یا JCR در شمار نشریات Q1، Q2 یا Q3 نمایه شده باشد.

تبصره ۱: برای دانشجویان مقطع دکتری پژوهش‌محور، پذیرش قطعی یا چاپ دو مقاله در نشریه‌ای که توسط WOS نمایه شده باشد، برای دانش‌آموختگی ضروری است.

تبصره ۲: دانشجوی دکتری در هر دو مقاله باید نویسنده اول باشد.

تبصره ۳: در صورتی که مقاله نخست JCR Q1 باشد، به شرط تأیید معاون آموزشی دانشکده، ارائه مقاله دوم الزامی نیست. در این صورت نام تمامی استادان راهنما باید در شمار نویسندگان این مقاله باشد.

تبصره ۴: حداقل در یکی از مقالات، فهرست نویسندگان باید تنها شامل نام دانشجو، استاد/استادان راهنما، استاد/استادان مشاور و استاد/استادان میزبان فرصت مطالعاتی باشد.

تبصره ۵: نام هر یک از استادان راهنما باید حداقل در شمار نویسندگان یکی از مقالات باشد. علاوه بر این، هیچ مقاله‌ای بدون نام حداقل یکی از استادان راهنما نباشد.

تبصره ۶: مقالات مروری جهت احراز شرایط کفایت برای برگزاری جلسه دفاع پذیرفته نمی‌شود.

تبصره ۷: وابستگی سازمانی (affiliation) دانشجو و اعضای هیأت علمی دانشگاه تهران باید دقیقاً مطابق مثال زیر در مقاله درج شود (برای دانشجو یا عضو هیأت علمی دانشکده مهندسی صنایع):

دانشکده مهندسی صنایع، دانشکدگان فنی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

School of Industrial Engineering, College of Engineering, University of Tehran, Tehran, Iran

^۱ معاون آموزشی/تحصیلات تکمیلی/علمی دانشکده که از این پس به اختصار معاون آموزشی دانشکده نامیده می‌شود.

۲- هیأت داوران

جلسه دفاع از رساله دکتری تخصصی با رعایت مقررات و با حضور هیأت داوران به شرح زیر برگزار می‌شود:

ترکیب هیأت داوران

- استاد یا استادان راهنما
 - استاد یا استادان مشاور
 - دو نفر داور داخلی از میان اعضای هیأت علمی دانشکده‌های دیگر دانشگاه تهران (خارج از دانشکده‌های فنی) یا سایر مراکز آموزشی/پژوهشی معتبر که یکی حداقل استادیار و دیگری حداقل دانشیار باشد.
 - دو نفر داور خارجی از میان اعضای هیأت علمی دانشکده‌های دیگر دانشگاه تهران (خارج از دانشکده‌های فنی) یا سایر مراکز آموزشی/پژوهشی معتبر که یکی حداقل استادیار و دیگری حداقل دانشیار باشد.
 - نماینده تحصیلات تکمیلی بدون حق رأی: یکی از داوران داخلی با نظر معاون آموزشی دانشکده و اطلاع قبلی می‌تواند به عنوان نماینده تحصیلات تکمیلی انتخاب شود. اگر نماینده تحصیلات تکمیلی نقش داور را نیز داشته باشد، حق رأی دارد.
- تبصره ۱: دانشجوی دوره دکتری تخصصی می‌تواند برای رساله خود علاوه بر استاد راهنمای اول، استاد راهنمای دوم و استاد/استادان مشاور نیز داشته باشد.
- تبصره ۲: استاد راهنمای اول، به درخواست دانشجو و با تأیید معاون آموزشی دانشکده، از میان اعضای هیأت علمی شاغل در دانشگاه تهران با مرتبه علمی حداقل استادیاری برگزیده می‌شود. در صورت نیاز، استاد راهنمای دوم با پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید معاون آموزشی دانشکده انتخاب می‌شود. استاد راهنمای دوم باید از اعضای هیأت علمی یکی از مراکز آموزشی/پژوهشی معتبر با حداقل مرتبه استادیاری باشد.
- تبصره ۳: حداکثر دو استاد راهنما و حداکثر دو استاد مشاور برای یک رساله دکتری مجاز است.
- تبصره ۴: داشتن حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد برای استادان راهنما با مرتبه استادیاری ضروری است.
- تبصره ۵: استاد/استادان مشاور به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید معاون آموزشی دانشکده، از میان اعضای هیأت علمی یکی از مراکز آموزشی/پژوهشی معتبر یا متخصص حرفه‌ای با مدرک دکتری برگزیده می‌شوند.
- تبصره ۶: اعضای هیأت علمی پیشکسوت (بازنشسته) نمی‌توانند نقش استاد راهنمای اول رساله دکتری را بر عهده گیرند.
- تبصره ۷: اعضای هیأت علمی پیشکسوت دانشکده‌های فنی می‌توانند به عنوان داور داخلی انتخاب شوند؛ اما استادان پیشکسوت سایر مراکز آموزشی/پژوهشی معتبر خارج از دانشگاه تهران نمی‌توانند به عنوان استاد داور خارجی انتخاب شوند.
- تبصره ۸: در تعیین استادان داور حتی‌المقدور از داورانی که با استاد/استادان راهنما تعارض منافع دارند، پرهیز شود. همچنین، انتخاب استادان راهنما و مشاور که با دانشجو تعارض منافع دارند مجاز نیست.
- تبصره ۹: حتی‌المقدور ترکیب داوران جلسه پیشنهاد رساله (پروپوزال) برای جلسه دفاع نهایی حفظ شود. در موارد استثنایی و در صورت ضرورت تغییر در ترکیب هیأت داوران که باید به تأیید معاون آموزشی دانشکده برسد، حداقل یک داور داخلی و یک داور خارجی از داوران دفاع پیشنهاد رساله حفظ شوند.

۳- برگزاری جلسه دفاع از رساله دکتری

جلسه دفاع با حضور دانشجو و اعضای هیأت داوران متشکل از داوران داخلی، داوران خارجی و گروه راهنمایی رسمیت می‌یابد. اداره و نظارت بر حسن برگزاری جلسه، با رعایت ضوابط و مقررات، بر عهده نماینده تحصیلات تکمیلی است. حضور استاد/استادان راهنما در جلسه دفاع الزامی است.

تبصره ۱. در شرایط استثنایی، اگر استاد راهنمای دوم بنا به دلیلی موجه نتواند در جلسه دفاع حضور یابد، باید موضوع را به اطلاع و تایید معاون آموزشی دانشکده برساند؛ اما امکان برگزاری جلسه دفاع بدون حضور استاد راهنمای اول وجود ندارد.

تبصره ۲. زمان لازم برای برگزاری جلسه دفاع از رساله دکتری، در صورت احراز سایر شرایط دفاع، گذشت حداقل یک سال تمام (۳۶۵ روز) از تاریخ برگزاری جلسه دفاع از پیشنهاد رساله است.

تبصره ۳. جلسه دفاع در روزهای کاری و با اطلاع‌رسانی عمومی قبلی برگزار می‌شود.

تبصره ۴. استادان داور خارجی می‌توانند به صورت برخط (الکترونیکی) در جلسه دفاع شرکت کنند.

تبصره ۵. پذیرایی همراه با تجمل در جلسه‌های دفاع ممنوع است. مسئولیت اطلاع‌رسانی این موضوع به دانشجو بر عهده استاد راهنمای اول می‌باشد.

تبصره ۶. دانشجو حداکثر ۴۰ دقیقه برای ارائه مطالب خود فرصت دارد.

تبصره ۷. پس از پایان زمان ارائه، پرسش و پاسخ توسط داوران آغاز می‌شود. نماینده تحصیلات تکمیلی باید جلسه را به گونه‌ای مدیریت نماید که پرسش و پاسخ هر داور در دور اول بیش از ۲۰ دقیقه طول نکشد.

تبصره ۸. استفاده از فرم‌های کاغذی جهت ثبت نمره مجاز نیست. مجوزهای لازم برای دفاع حتماً باید پیش از برگزاری جلسه اخذ شود. همچنین تمامی مراحل لازم در سامانه آموزش باید پیش از دفاع انجام شود، به گونه‌ای که نماینده تحصیلات تکمیلی بتواند درجه کیفی رساله را در پایان همان جلسه در سامانه وارد نماید.

تبصره ۹. نماینده تحصیلات تکمیلی باید درجه کیفی رساله دکتری و وضعیت «نیاز یا عدم نیاز به اصلاحات» را در پایان جلسه دفاع وارد سامانه جامع آموزش نماید.

تبصره ۱۰. خانواده، بستگان و آشنایان دانشجو که در جلسه دفاع حضور دارند، فقط می‌توانند در زمان ارائه دانشجو حضور داشته باشند و پس از آن لازم است جلسه را ترک نمایند.

تبصره ۱۱. تعیین نمره/درجه پس از پایان پرسش و پاسخ و پس از خروج کلیه حاضران (به جز هیأت داوران) از جلسه، توسط هیأت داوران صورت می‌گیرد.

تبصره ۱۲. ارزیابی در دو مرحله به صورت زیر انجام می‌شود:

- مرحله اول: نظر داوران در خصوص قابل قبول بودن رساله دکتری و دفاع، توسط نماینده تحصیلات تکمیلی پرسیده و جمع‌بندی می‌شود.
- مرحله دوم: در صورت جمع‌بندی هیأت داوران مبنی بر قابل قبول بودن دفاع و رساله، نمره هر داور به صورت مخفی در بازه ۱۶ تا ۲۰ به نماینده تحصیلات تکمیلی اعلام می‌شود. هر یک از داوران داخلی و خارجی یک نمره و گروه راهنمایی (شامل استاد/استادان راهنما و استاد/استادان مشاور) نیز یک نمره به صورت مخفی به نماینده تحصیلات تکمیلی ارائه می‌دهند و میانگین این پنج نمره به عنوان نمره دانشجو در نظر گرفته می‌شود. سپس درجه متناظر با آن به شرح زیر تعیین می‌شود:

○ ۱۹ تا ۲۰: عالی

○ ۱۸ تا ۱۸/۹۹: خیلی خوب

○ ۱۶ تا ۱۷/۹۹: خوب

تبصره ۱۳. اگر در ارزشیابی رساله‌ای غیر قابل قبول اعلام شود، با تأیید هیأت داوران، حداکثر یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل به دانشجو اجازه داده خواهد شد تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت کرده و از رساله خود دفاع کند.